

002/11 SKJØLI

FYLKE: Oppland og Sogn og Fjordane
Kommune: Lom, Skjåk og Luster

Nedbørfelt: 190 km²
Toppunkt: 2171 moh.
Utløpspunkt: ca 380 moh.
Marin grense: -
Kraftpotensial: 288 GWh
SP-kategori: III
Økonomiklasse: 2
Naturgeogr. region: 33c og 35d

Skjøli ligger på sørsiden av Ottadalen med Ostri og Bøvri som nabovassdrag i henholdsvis nord og sør. Vassdraget renner mot nordøst og slutter seg til Otta ved Skjåk.

Hoveddalen har et typisk innlandsklima og ligger i den delen av landet som mottar minst nedbør på årsbasis. Høyere liggende områder mottar sannsynligvis betraktelig større nedbørmengder. Skjøli har sitt utspring i et 0,7 km² stort vann på vannskillet i vest. Herfra renner hovedelva gjennom Vestdalen til Lundadalsvatnet, som er 6 km langt og har et areal på 1,5 km². Etter utløp fra Lundadalsvatnet renner Skjøli rolig over en strekning på ca 5 km, hvoretter den har et jevnt fall ned Lundadalen til utløp i Otta. Vassdraget mangler større sidevassdrag. Størst er Grjotåi, som slutter seg til Skjøli ovenfor Heimste Lundadalssetra. Lundadalen nedenfor Lundadalssetra ligger under tregrensen. Nedbørfeltets høyeste punkt ligger i Hestbrepiggane.

Vassdraget har meget stor bredekning. Skjøli ligger i hovedsak innenfor det nordvestlandske grunnfjellsområdet bestående av forskjellige gneiser. Ovenfor Heimste Lundadalssetra er det innslag av sandsteiner og lettere forvitrelige fyllitter.

Furuskog dominerer nedre deler av Skjølidalen, mens bjørk tar over som dominerende treslag ovenfor Heimste Lundadalssetra.

Nedbørfeltet er svært lite preget av menneskelig virksomhet og det er bare anlagt stølsvei inn til Heimste Lundadalsseter. Flata nede ved samløpet med Otta er delvis oppdyrket og bebygd og skogen i nedre deler drives.

Naturfaglige verdier

Skjøli gir et karrig preg både når det gjelder vann- og landfauna. Vassdraget er brepåvirket. Det er representativt for brepåvirkede vassdrag i øvre Ottadalen. Særlig er det lagt vekt på vassdragets lite påvirkede preg og dets egnethet som referansevassdrag. Ved de naturfaglige vurderinger har en sett hele nordre del av Ottadalen i sammenheng og ut fra en slik vurdering har Skjøli de største referanseverdiene. Lenger sør og vest ligger de vernede vassdragene Utle og Mørkri som dekker den fuktigere og dermed frodigere vestlandstypen. Vassdrag i Nord-Ottadalen er ikke representert på tidligere verneplaner.

Geofag

Vassdraget representerer et aktivt fluvialt system, rikt på fluviale former og prosesser. Nedbørfeltet skiller seg ut ved at former og prosesser trer meget klart fram, samtidig som det er uberørt av tekniske inngrep. Nedbørfeltet inneholder også kvartærgeologiske avsetninger og markerte glasiale avsetninger avsatt i historisk tid som interessante glasiale historiske dokumenter.

*Meget stor verneverdi *****

Botanikk

Vassdraget har stort mangfold av arter og vegetasjonstyper. De ekstremt kalkkrevende elementene spiller en noe mindre rolle enn i Bøvri, men langt større enn i nabovassdragene i vest. Artssammensetningen av planter viser større tilknytning til Bøvri i øst enn til nabovassdragene i vest. Vassdraget omfatter relativt små arealer i boreal region, og fuktighetsbetingede vegetasjonstyper er relativt dårlig representert. Produktiviteten er, som i området for øvrig, gjennomgående moderat. Kulturpåvirkningen er liten, noe som gjør vassdraget interessant som referansevassdrag.

*Stor verneverdi ****

Landfauna

Nedbørfeltet gir et heller fattig inntrykk når det gjelder faunaen av våtmarksfugler. Av vadefugler er bare sandlo, boltit, heilo og strandsnipe påvist hekkende. Området har betydning for hekkende rovfugler.

Noen av de viktigste vinterbeiteområdene for villreinen i Ottadalen finnes i Skjølis nedbørfelt. Jerv forekommer i stabil bestand.

*Middels verneverdi ***

Vannfauna

Med unntak av Lundadalsvatnet, som ligger i hoveddalføret, har nedbørfeltet få innsjøer. Vassdraget er svakt surt og har lav ledningsevne med liten bufferevne. Vannkvaliteten er sterkt påvirket av nedbørens kjemiske sammensetning og er preget av at feltet har flere breer. Faunistisk er vassdraget dårlig kjent, men de få prøver som foreligger tyder på en artsfattig fauna typisk for noen brepåvirkede vassdrag. Vannet har god bestand av ørret, med tilfredsstillende reproduksjon. I hovedelva er fiskebestanden best i de øvre deler. Vassdraget er praktisk talt upåvirket av tekniske inngrep og har betydelig referanseverdi.

*Middels verneverdi ***

Kulturminneverdier

I fjellområdet finnes tallrike kulturminner knyttet til jakt og fangst som kan ha vært brukt i forhistorisk tid/ middelalder. Her er store samlinger med bogastiller og lange ledegjerder, beregnet på storstilt drivfangst. Det største fangstanlegget i fjellområdet, med 59 bogastiller, ligger på Moldurhø.

Lundadalen har vært seterdal for Skjåkgårder. Seterdrifta kan ha brukstradisjon tilbake til jernalder/middelalder. Dalen har også hatt viktige utslåtter og beiter. Heimste Lundadalssetra har godt bevarte hus. På Yste Lundadalssetra er det tufter, røyser og gjerder etter et tidlig nedlagt seteranlegg. Lundadalen var dessuten setervei mellom Skjåk og Netosetra i Bøverdalen. Jakt og fiske i nyere tid har bl.a. etterlatt seg steinbuer.

Området har interessante kulturminner knyttet til bruk av utmarksressurser gjennom et langt tidsrom. Særlig har de store fangstanleggene stort kunnskapspotensial. Kulturminnene for øvrig har kunnskapsverdier i lokal sammenheng. Landskapet med setrer og setervei i samspill med elv og storslått natur har store opplevelsesverdier.

*Stor verneverdi ****

Friluftsinnteresser

Det er store landskapsmessige kontraster innenfor nedbørfeltet, som sammen med vassdragets uberørthet gjør området svært opplevelsesrikt. Hele området er svært godt egnet til tradisjonelt friluftsliv. Det er lett å ta seg fram gjennom Lundadalen som er del av Turistforeningens løypenett i Breheimen. De vanligste aktivitetene som utøves er fotturer, skiturer, jakt og fiske. Vassdraget har både lokal, regional og nasjonal verdi.

*Meget stor verdi *****

Landbruksinteresser

Beiteinteressene knytter seg til noen seterområder og elvenære områder for øvrig.

*Middels verdi ***

Kraftressurser

Kraftressursene i Tundra og Skjøli kan utnyttes ved en overføring til Rauddalsmagasinet og en utbygging i Øvre Otta. Forutsatt magasinøkning i Rauddalsvatn til HRV 970 vil Tundra og Skjøli kunne bidra med ca 400 GWh midlere årsproduksjon billig kraft.

Alternativt vil Tundra og Skjøli kunne utnyttes separat med kraftstasjon ved Bismo. Med regulering av Lundadalsvatn ved oppdemming vil dette prosjektet kunne gi ca 430 GWh midlere årsproduksjon billig kraft, men med stor sommerkraftandel. Av dette kommer ca 290 GWh fra Skjøli. Prosjektene i Øvre Otta er med i videreføringen av Samlet plan.